

Idősebb Szász János emlékére

Jászi Mari tér 10. sz. kikötő– Rapszódia hajó
2017. november 18.

Ismeretlen szerző:

Valahol az égen, van egy fényes csillag,
Iránytűje lehet a mesés angyaloknak.
Hogy merre is van, azt senki sem tudja,
De biztos, hogy van, hisz mesélnek róla.
Mesélik még azt is, ha távozik egy élet,
Születik egy angyal, s benne újra él a lélek.
Mert angyalok leszünk, csak még nem tudunk róla,
De így van, én tudom, hisz valahol meg van írva.
Újra élünk ott fenn, kikkel régen találkoztunk,
Anyákkal, apákkal, s kikkel együtt randevúztunk.
Együtt leszünk ismét, s még jönnek utánunk,
Kiket egyedül hagytunk a Földön, de innen fentről látunk.
Látjuk azt, mikor a temetőbe mennek,
S sírunkra egy-egy virágot letesznek.
Könnybe lábad szemünk, ha könnyeiket látjuk,
De innen fentről vigyázunk majd rájuk.

Megrendült szívvel, könnyező szemmel, fájó lélekkel kellett ma találkozunk egy olyan alkalomból, melyet senki sem vár, melyre mindenki félelemmel gondol.

Ismét próbára tett bennünket a kegyetlen halál, elment közülünk valaki, kit már nem nyomasztanak a hétköznapi gondjai, és nem kínozik semmilyen betegség.

Most a legfájdalmasabb búcsú perceiben kötelességünk még egyszer felidézni, azokat a történeteket, eseményeket, melyek hatottak ránk, s melyet elhunyttunk megélt.

Egyetlen esemény sem volt azelőtt ennyire végérvényes. Eddig mindig adódtak lehetőségek az újrakezdésre, tervekre, eddig mindig megadatott az ébredés, a

még legnyugtalanabb éjszakák után is, mindig megvolt egy embernek a közelsége, búcsúzások után is az üdvözlés lehetősége; volt hazatérés, megvolt ez a magától értetődő elmenetel és visszatérés, de egyetlen pillanat sem volt mindeddig végérvényesen az utolsó. Most azonban közvetlen közelünkől veszítettük el.

Idősebb Szász János, született: Bukarest, 1936. június 4.

Mai napon, 2017. november 18-án újhold napján megemlékezünk idősebb Szász Jánosról, aki nyugodt és szeretettel teli szívvel, szintén újhold napján október 19-én távozott az élők soraiból. A mai napon ezen a hajón összegyűltünk mindnyájan, hogy elbúcsúzzunk Jánostól.

Idézzük fel János életútját:

János második gyermekként látta a napvilágot Bukarestben 1936. június 4-én. Édesapja Szász János, Marosvásárhelyi származású unitárius volt. Édesanya Hét falusi csángó származású, leánykori néven Papp Anna volt. Édesanyja után Jánost evangélikusnak keresztelték.

János első emlékei Marosvásárhelyről voltak, mivel három éves korában, 1939-ben a család visszaköltözött Székelyföldre. János boldogan emlékezett vissza erre az időszakra. Ott volt Édesanyja, Édesapja, Irén nővére, és az erdélyi rokonság, akik sokan voltak: unokatestvérek, nagybátyák, nagynénik. Jánosnak sok szép emléke volt Erdélyről, és a rokonságról. 1941-ben, nem sokkal Erdély részleges visszacsatolása után, miután János Édesapja leszerelt, úgy döntött, felhossa a családot a Budapest közeli Rákoscsabára.

János 1942-ben kezdte az elemi iskola első évét a református iskolában. Nagyon eleven gyerek volt, tele energiával. Nagyon sok barátja volt. Csavarogtak az erdőben, mezőn, és játszottak az eredeti Rákospatak partjánál. János sokszor mesélte, hogyan csónakázott barátaival egy fa teknővel a Rákospatakon. 1942-ben Édesapját elvitték katonának. Ez nagyon nehezen érintette Édesanyját, Jánost, és Irént. Ebben az időszakban Édesanyjuk volt a mindenük, és a minden az csupa szeretet volt, egy talpraesett erdélyi anyuka, aki felnevelte őket szeretettel. Nehéz időket élt mindenki akkoriban, és Édesanyja összetartotta a kis családot.

János sokszor említette a baráti társaságot, akivel felnőtt Rákoscsabán. Azt, hogy bőrlabda helyett egy rongylabdával fociztak barátaival. A szegénység

számára nem volt akadály a jókedvhez, és feltalálta magát minden helyzetben. Anyuka otthon volt, és a szeretete adta meg Jánosnak az alapot mindenhez.

1946-ban Édesapja hazaérkezett 2 év szovjet hadifogság után. Megint együtt volt a család, boldogak voltak, de komorság is volt. Ekkor János már 10 éves volt, és több Rákoscsabai barátaival már érdeklődtek a világ történéseiről. Ebben az időben János református cserkész is volt, de fordult egyet a világ 1948-ban és a nagy felfordulásban a cserkész szervezetek felosztásra kerültek, vagyis beolvasztották őket az úttörőkhöz. A nagy változásban János és barátai elhatározták maguk közt, hogy nem jól mennek a dolgok, és egy nagyon szoros, hűséges baráti kör alakult ki.

1949-ben, amikor János 13 éves volt, barátaival megalakították “A Hazáért” nevű titkos szervezettet Rákoscsabán. Kőtelepi Lajos lett a vezető, a tagok pedig Szabó Attila, Palkó László, Márton Pihe Győző, Keresztény György, Cserni Attila és Hortobágyi Attila voltak. Még bélyegzőt is készítettek a szervezetnek, amin egy nagy “A” és “H” betű volt. “A Hazáért” nevű szervezet tagjai egymás jelenlétében nemes vitézi kiállással esküt tettek a nemzetre, a kommunizmus megdöntésére, és arra, hogy ha eljön az idő, akkor harcolni fognak a hazáért. Hamarosan elkezdtek a csendes akciókat.

Rákoscsabán elkezdtek megjeleni a kommunista ellenes felíratok a falakon. Évente többször a város különböző pontjain megjelentek a szórólapok és felíratok. Senki sem tudta, hogy kik festették a falakra például azt, hogy “vesszen a bolsevizmus”. Senki sem tudta, mikor és hol fognak felbukkanni a szórólapok, és a felvilágosító szövegek. János ebben a korszakában verseket is írt. Írt szerelmes verseket, ünnepi verseket anyukának, verseket a barátairól, és írt kommunista ellenes verseket is, amelyet megosztott a szervezett tagjaival. “A Hazáért” nevű szervezett 1949-től éveken át működött. Senki sem tudta kikből áll a titokzatos “A” és “H” jelzésű szervezet.

1953-ban Sztálin halála után János és titkos társai újra letették egymás jelenlétében “A Hazáért” esküt, bízva abban, hogy hamarosan megdől a rendszer és változás lesz Magyarországon. Közben az élet ment tovább. János egy Óbudai gimnáziumban előbb testnevelési szakon tanult, majd Szabó Attila és Kőtelepi Lajos barátaival feliratkozott a Magyar Hajózási Részvénytársaság által indított hajógépész iskolába. A MAHART-nál tanult és dolgozott. Hajógépészként hajózott a Dunán: Jugoszlávia, Románia, Bulgária és a Fekete-tenger, ezeket látta sokszor. Hajósra illő kalandos élete volt a MAHART-nál és hatalmas dízel motorokat javított. “A Hazáért” nevű szervezet tagjai szétszóródtak, de közös titkukat megőrizték szívükben.

1955. július 5-én, egy Rákoscsabai otthoni látogatás alkalmával az AVH is ellátogatott Jánoshoz. Letartóztatták és elvitték kihallgatásra. Hasonló módon a többi “A Hazáért” tagot is elvitték. Budán a Fő utcai épületben voltak fogva tartva, de külön zárkákban. János beszámolója szerint 2 hónapig voltak vizsgálati fogságban, ami idő alatt sok minden történt velük. Az elvárás az volt, hogy vallomást tegyenek. Szabó Attila barátja beszámolója szerint egy adott napon tárgyalásra vitték őket, mind a nyolcan ott álltak a folyóson néhány méterre egymástól. Ekkor spontánul kitört mindnyájukból a nevetés – boldogak voltak, hogy 2 hónap után láthatták egymást – őszintén boldogak voltak!

Ezután levitték őket a tárgyalóterembe. János, aki utoljára jött be a terembe, tévedésből vagy szándékosan - nem lehet tudni -, egyenesen a bírói szék felé indult, míg az őr le nem állította őt. A fiúk gondolták magukban: “elfogadjuk, ha Szász János levezetné nekünk a tárgyalást”. Később bejött a bíró, aki az újságokból is ismert volt. Ennek ellenére “A Hazáért” nevű tagok derűsek voltak.

A bíró asztalán ott voltak a szórólapok, jelentések, és Jánosnak egy igen kemény hangvételű, hazafias, és erősen kommunista ellenes verse. A tárgyalás során, amikor Jánosra került sor, megkérdezték, hogy ő írta-e azt a verset. János határozott “IGEN”-el válaszolt, majd katonásan előre lépett egyet és megkérdezte - “elszavaljam?” Természetesen nem volt szavalás. Politikai elítéltek lettek. Vége lett János MAHART történetének, és vége lett minden elképzelésnek, hogy mit hoz neki a jövő, pedig a Jó Isten igen magasztos dolgokat készített elő neki. Akit Isten megáld, előbb próbára tesz.

János politikai elítéltként dolgozott a Kőbányai Gyűjtő kórházban, és egyéb munkákat is végzett. Volt egy érdekes történet ott. Az egyik politikai fogoly jóslással foglalkozott. Jánosnak is jósolt. Elmondta neki, hogy nem sokára kikerül, és utána hamarosan messzi országba fog menni. Ott nagyon jó élete lesz, és boldog lesz. Azt is megjósolta Jánosnak, hogy fog találkozni egy bölcs tanító emberrel, aki sok bölcsességre fogja megtanítani. János semmit sem értett ebből, pláne azt nem, hogy hamarosan messzi országban kényelmes élete lesz. Elképzelhetetlen volt az egész.

1956-ban, egy nap hallották az ágyúdörgéseket. János és barátai tudták, valami történik, de konkrét információjuk nem volt – reménykedtek. Volt néhány nap csend, majd egy nap tankok vették körbe a börtönt, az őrk pedig az épület belsejébe menekültek. Elindult a változás. November 1-én minden politikai elítéltet kiengedtek.

János hazament Rákoscsabára. Nagy volt a boldogság. Anyuka, Apuka és Irén várta őt már nagyon. Sok minden változott néhány hét alatt, és mikor János

megtudta, hogy létrejött a Nemzetőr szervezet Rákoscsabán, azonnal jelentkezett. November 2-án János és barátai szolgálatba álltak. Végre megint együtt volt a társaság. Állandó éjszakai szolgálatban voltak, feladatuk a szovjet csapatok megfigyelése és jelentése, az akkor érvényben lévő tűzszünet ellenőrzése és az éjszakai közlekedők igazoltatása volt.

November 4-én érkeztek meg a szovjet csapatok Rákoscsabára. János és barátai pontosan ott szolgáltak, ahol bejött a városba a sok kilométer hosszú, több száz tankból álló hadoszlop. János azon a napon megmentette egy fiatalember életét. A tankok megálltak egy Y elágazásnál, amely nem szerepelt a szovjetek térképén. Néhány tiszt tanakodott a tankok előtt, hogy merre menjenek. János és társai fegyverekkel el voltak bújva a növényzet között és figyelték az egészet. De egy 16 éves fiú, aki pár méterre volt Jánostól, elővette a pisztolyát, és kezdett felállni, hogy úgymond lerohanja a szovjet hadoszlopot. János ekkor ráugrott a fiúra, befogta a száját, és leszorította a földre, ezzel megmentve annak életét. Valójában az egész magyar csapatát megmentette aznap.

A rákoscsabaiaknak a fő esemény az utcai tűzharc volt. Szovjet gépfegyveres járművek behatoltak egy városrészbe. Jánosék keményen harcoltak, és sikeren megvédték a területet. A szovjet gépfegyveres könnyű páncéllal rendelkező szovjet csapat megfutamodott, 3 katonájuk elesett. Viszont komoly fegyverek hiányában a nemzetőrök nem tudtak mit kezdeni a tankokkal, és a végtelen hosszú hadoszlop tovább nyomult Budapest felé.

December volt már, mikor a rádión bemondták, hogy aki politikai fogoly volt korábban, menjen vissza, ahonnan kiengedték, hogy visszakaphassa a személyi igazolványát. Azt ígérték, semmi bántódásuk nem lesz, így hát Ő is visszament. A börtön legbelsőbb részében volt az igazgató irodája. Az igazgató irodája előtti váróterembe benyitva megdöbbenve látta, hogy egy politikai fogoly ismerőse rabruhában van. Az ismerőse azonnal mondta, "János menj, trükk volt az egész. Végem". János ekkor megdermedt, de a magyar őrök félrenéztek, jelezve, hogy nem láttak semmit. Ekkor kilépett a váróteremből, és ahogyan becsukta az ajtót, rögtön hallotta, hogy az igazgató ajtaja kinyílt. Két másodpercen múlt János élete, de még ki kellett jutni az épületből. Megjátszva a nyugodtságot, füttyörszve, lassan végigsétált az őrzött folyóson. Az utolsó kapunál le kellett volna adni az igazgatótól kapott kilépő engedélyt, de szerencsére jól ismerte az őröt, és elmondta neki, hogy elküldték a Fő utcai épületbe, ahol a papírjai vannak. A magyar őr nem kérdezett tovább. Az utcára érve eldöntötte, hogy nyugatra kell menni - de azonnal.

Hazaérve értesítette a barátait az elhatározásáról. Másnap, 1956. december 6-án elindult néhány barátjával Győr felé. A szovjetek már korábban lezárták a nyugati határt, de időnként voltak magyar határőrök. Kúszva-mászva a havas-

sáros földeken éjjel, pásztázó reflektorfényeket megkerülve eljutottak a megfelelő határállomáshoz, és sikerült átjutni a határon az ausztriai menekült táborba.

A kanadai kvóta még nem telt meg. 1957 elején már Hollandiában volt, ahol sok magyar várakozott a tavaszi hajóútra. Holland tanárok, akik nem tudtak magyarul, sikeresen megadták nekik az angol nyelv alapjait, általában kézzel-lábbal magyarázva. Új barátaival este mentek szórakozni, táncolni. Ebből az időből szól egy János által hazaküldött levélrészlet:

“Itt március 15-öt szépen megünnepeltük. Reggel a Weert-i cserkészcsapat jött ébreszteni minket trombitaszóra. Zászlófelvonás volt, himnusz, szózat, talpra magyar szavalása. Ebéd után autóbusszal városokat jártunk, éjfélig. Amerre mentünk, kint volt a lobogó, a magyar ünnep iránti tisztelet jeléül. Jól éreztük magunkat és jól esett a megtisztelés.”

1957. április 8-án indult a hajó Kanadába. János Québec államban kezdte az új életét, Montrealban és Québec városában is élt. Talált munkát, tanult angolul, és igyekezett előre jutni. Dolgozott vasút építkezésen, karácsonyfa árus volt, pékségben és építőiparban is vállalt munkát. Eleinte magyar barátaival ment szórakozni, magyar helyeken kerestek munkát. Később rájött, hogy 20 év múlva se fog rendesen angolul beszélni, ha így folytatja. Tartotta a kapcsolatot a magyar barátaival, de beiratkozott egy amerikai levelező gimnáziumba, és irodalmat, történelmet, kémiát, fizikát, földrajzot és matekot kezdett el tanulni, mindent angolul. Megtanult gépelni, és elkezdett írni is, még verseket is. Hogy jól tudjon táncolni, beiratkozott egy tánctanár iskolába.

1962. június 11-én, miután már 5 évet tartózkodott Kanadában, végre megkapta a kanadai állampolgárságát. Addig állampolgárság nélküli személy volt. 1962-ben 26 évesen egyedül indult el egy 6 hónapos észak-amerikai túrára. Feliratkozott gépjármű szállítónak, akik egyik amerikai államból a másikba vezettek autokat – a turizmusi idő része volt a szerződésnek. Sok jó autót vezetett abban az időben. János látta a természeti csodákat, a városokat, a turisztikai látványosságokat és megismerte a változatos vidéki amerikaiakat. Időként a helyiek meghívták falusi szórakozó helyekre. Amikor leadta az utolsó autót, 2 hónapot töltött Mexikóban. Volt Acapulcóban, dzsungelben, és 1 hónapot töltött el egy kis tengerparti halászfaluban, ahol a bűvárok friss kagylót hozták fel megrendelésre. Focizott a fiatalokkal, akik mikor megtudták, hogy magyar, elkezdték Puskásnak becézni.

Visszaérve Kanadába úgy döntött, elköltözik Windsor Ontarioba, amely közvetlenül Detroit mellet van a kanadai oldalon. Ott hamar megismerkedett egy csendes, helyes kanadai lánnyal Bernice Lundh-al, akivel közösen eldöntötték,

hogy átköltöznek a folyó másik oldalára a menőbb Detroitba. Így kezdődött el János amerikai élete.

Detroitban, 1963. október 31-án elvette feleségül Bernice-t. Találtak munkát a városházánál: Bernice titkárnő lett, János pedig a telekkönyv osztályon dolgozott. 1965-ben több hetes turistaútra indultak New Yorkba. Bernice nagyon szerette volna látni a várost, és egyébként is akkor volt a New York-i Világkiállítás, amely Jánost is nagyon érdekelte. Ott használták az első video-telefonokat, számítógépeket, és egyéb jövőbe mutató technológiai csodákat.

Nemsokára felesége kérésére elköltöztek San Franciscóba. Béreltek egy garzon lakást, és elkezdték az ottani életüket. Ebben az időben János, aki tini kora óta dohányzott, egyik napról a másikra leszokott a dohányzásról. Szakszervezeti festő lett, és ahogy elkezdett dolgozni, szinte azonnal elindult egy széleskörű sztrájk, és ott találta magát kis időre, mint helyi sztrájkvezető. A szakszervezet stabil, jó jövedelmet jelentett, és elég hamar talált egy felújításra szoruló házat egy panorámás részen. Sikerült jelzáloghitellel megvenni az ingatlant, és pár év alatt saját kezével felújította.

1966. február 19-én fia született, John Edward Szász. Nagyon boldog volt János, Bernice, a magyar és kanadai rokonság is. Sajnos egy év múlva Bernice és János sok mindenben nem értettek egyet, a sors más-más útra terelte őket. Már 1967-ben elindult a válóper. János fia ott maradt anyukájánál, és János csak hétvégeként látogathatta meg fiát, akit nagyon szeretett.

1968 júniusában János kiváltotta az építőipari vállalkozói engedélyt, és önállóan kezdett munkákat vállalni. Honvágya erős volt, és sosem felejtette el, honnan jött. Egyre több magyar barátja lett a magyar közösségből, akikkel szeretett ülti partikat tartani. Járt rendezvényekre, például Anna és Katalin bálókba, nemzeti ünnepekre. A San Franciscó-i Szent István Ház nevű magyar művházban mindenki ismerte Őt. Legjobb barátja Hovorka Miklós volt, szintén 56-ban kimenekült magyar, aki később fiának Keresztapja lett.

János 1969-ben kihozatta látogatóba Magyarországról Édesanyját. A sors úgy hozta, hogy pont azon a napon, amikor Édesanyja megérkezett repülővel San Franciscóban, fia édesanyja, Bernice, megbetegedett és kórházba került. Fia aznap már apjához került, és a nagymamája, aki egy szót sem tudott angolul, elkezdte magyarra tanítani a kis Johnny-t, aki most már Jancsika lett. Később állandósult az, hogy a fia vele maradt a nagy 8 szobás házban.

A vállalkozása jól ment. Kemény munkával elérte az amerikai álmot. 1969 és 1976 között János Édesanyja összesen 5 évet volt Amerikában, Édesapja 1 évet

volt kint, nővérét és unokaöcsét is kihozatta 1 hónapra. Fia egy évet tanult Budapesten.

János 1971-ben, mikor már több mint 5 éve volt Amerikában, lemondta kanadai állampolgárságát, majd felvette az amerikai állampolgárságot. Ugyanabban az évben János konfirmált az Evangélikus templomban, miután fia meg lett keresztelve ott.

János erre az 1969-től kezdődő időszakra mindig boldogan emlékezett vissza. Minden évben elmentek 1-2 hetes kempingezésre a medvék által lakott Yosemite Nemzeti Parkba, megnézték Kalifornia csodás helyeit. Óceánparton is voltak minden évben néhányszor. Néha felmentek más magyar családokkal a Sierra hegységekben található tavakhoz. Disneyland és Hollywood sem maradt ki. János sokszor vitte fiát a tudományos és számítástechnikai központokba. És persze mindig részt vettek a nagyobb magyar rendezvényeken. Sok szép magyar karácsonyt éltek meg abban a San Franciscó-i házban, ahol rituálé volt szent estén beszélni a rokonokkal Budapesten.

János több ingatlanban lett társtulajdonos, a legnagyobb egy 16 lakásos belvárosi apartmant ház volt. De mindig csak az egyenes üzletet szerette. Amikor egy amerikai barátja, aki az ingatlanadó osztályt vezette, megpróbálta rávenni belső árverési információk felhasználásra, Ő tiltakozott. Nemsokára egyel kevesebb barátja volt Jánosnak.

1975-ben elkezdett önfejlesztési könyveket olvasni, és megnőtt a vágya a spirituális fejlődés iránt. Olvasott egy indiai meditációs módszerről, a Transzcendentális Meditációról. Még abban az évben megtanult meditálni és pár héten belül megváltozott. Korábban este nagyon fáradt volt, és reggelente ideges volt a vállalkozás napi teendők miatt. 5 tejes kávéval kezdte a napját. A rendszeres meditáció hatására 4 reggeli kávéra csökkent a reggeli rutin, majd 3 kávéra, aztán 2 kávéra, és 1 kávéra, és két hónappal a meditáció megtanulása után már egyáltalán nem ívott kávé. Több energiája lett, és nem idegeskedett reggelente a vállalkozása miatt. A meditáció elméleti részét kezdte tanulni. Még abban az évben Édesanyja és Jancsi fia megtanult meditálni.

Fia már 5-ik osztályra készült. Nyugaton ismert volt a Németországi Kastl-i magyar bentlakásos iskola, ahol 5-ik osztálytól tanulhattak a gyerekek magyar tanároktól, magyar tankönyvekkel. Az iskola egy hegytetőn lévő várkastélyban működött. 1976-ban beíratta fiát az iskolába.

János 1977-ben Franciaországban, majd Svájcban Transzcendentális Meditáció tanárképzőn vett részt. Az indiai mestere, Maharishi Mahesh Yogi, személyesen tette János-t meditáció tanárrá. 1978-ban szintén Svájcban elsajátította a Patandzsali Yoga tanokat. A sok hónapos mély meditáció hatására János élete

teljesen megváltozott. 1977-től kezdődően élete végéig János soha egy csepp alkoholt nem ivott. Leszokott a marha és sertés húsról, és többnyire vegetáriánus maradt. János megtalálta, amit keresett és ennek szentelte életét.

1977-ben, amikor meditáció tanárképzőn volt, világhírű tudósok, többek között egy Nobel díjas fizikus előadásait hallgatta a kollektív tudat elméletről. Kutatások bizonyították, hogy ha egy közösségben, egy bizonyos létszámú csoport meditál, akkor a közösség többi tagjánál is javult az életminőség, annak ellenére, hogy semmit sem tudtak a meditációról.

A fizikusok modellezték a hatást, és más fizikai rendszerek, például high-tech ipari alkalmazásokban található kollektív hatásokkal magyarázták. A fizikai törvények érvényesek az emberek kollektív tudatra és viselkedésre is. Sőt mi több, lehetséges egy nemzetet megvédeni külső ellenségektől, mint ahogyan az iparban is lehetséges külső erőmezőket kizárni egy tárgyból, ha a tárgy belső rendezettsége elér egy bizonyos kritikus szintet. A tárgy belső rendezettség eléréséhez a részecskének csupán kis száma kell, hogy harmóniába kerüljön egymással, hogy az egész rendszer átforduljon nagyobb rendezettségbe. János, az 56-os szabadságharcos megértette mit jelenthet a szétszakadt és az évszázadokon át többször megtámadt magyar nemzet számára egy meditáló csoport – és még fegyver sem kell hozzá!

János 1978-ban a tanárképző után egy nagy családi találkozót szervezett. De mivel nem mert Magyarországra jönni, így a találkozó Krakóban lett megtartva. Nagy volt a boldogság. 22 év után 2 hétig egy helyen volt a nagy család.

Mikor visszaérkezett Amerikába a meditáció tanárképző után, az volt az első dolga, hogy elajándékozta a hálósoba szekrényben tárolt puskáját. Fiának magyarázta: más módszerrel is meg lehet védeni egy nemzetet. Létezik egy békésebb módszer is, amely 1956-ban is stabilizálta volna a forradalomban elért eredményeket, hogy utána ne történjen meg mindaz, ami történt.

1978 nyarán elkezdett meditációt oktatni San Franciscóban, főleg a magyarok körében. Gazdasági hanyatlás volt, és Ő kiszállt a jelzáloggal megterhelt ingatlanaiból. Innentől kezdve már nem az anyagiak halmozásáért élt.

1979-ben 43 évesen személyesen részt vett a világ első olyan kísérletében Amherst Massachusettsben, ahol 3000 ember 30 napon keresztül meditált. Az egyetemi kutatók figyelték a hatást. Egész USA területén javultak a statisztikák. Bebizonyosodott, hogy még egy több száz milliós populációra is hatni tud a meditáció.

1980-ban indult egy nagy méretű projekt, amely arra volt hivatott, hogy Amerikának biztosítsa az állandó kollektív tudatot javító meditációt, egy 1600 fős reggeli és esti meditáló csoporttal. Több ezer ember költözött egy kis iowai városba, Fairfield-be, ahol a Maharishi Nemzetközi Egyetem volt. János látva ennek a történelmi jelentőséget, és az esetleges későbbi magyar vonatkozásait, feladta vállalkozását, és fiával elköltöztek Iowába. Még ugyanabban az évben Indiában is eltöltött 1 hónapot, ahol egy több ezer fős meditációs csoportkísérlet zajlott. Erről az időszakról kedvtelve mesélt, mert nagyon szeretett Indiában lenni.

1986-ig Fairfieldben élt, és nagy 2000 fős csoportos meditációkban vett részt minden nap. Részt vett két olyan kísérletben 1985-ben és 1986-ban, ahol Washington D.C-ben 5500 meditáló csoporttal pozitív változást hoztak létre Észak és Dél Amerika egészére. Néhány amerikai egyetem jegyezte a sikeres kísérletet. Abban az évben 1986-ban János hátrahagyva a Fairfield-i életét és csatlakozott az úgynevezet “Purusha” csoporthoz. Indiai tanító mesterének ez volt az egyik fő csoportja.

Amiről János még nagyon szeretett mesélni minden meditáció tanfolyamán az, amikor 1983 végén a legnagyobb kollektív tudat kísérlet zajlott Fairfield Iowában. 8300 ember vett részt a kísérletben. A kísérlet remekül sikerült. Az egész világon csökkentek a háborús konfliktusok, békehangulat tört ki mindenhol, és az adatok szerint szinte mindenhol javuló közgazdasági, és életminőségi adatokat mértek a kísérleti időszakban.

János 1986-ban 6 hónapot töltött Indiában mestere ashramjában. Abban az időben a mester felállított egy virtuális adminisztrációt, hogy a világ minden országára jusson egy vezető. Ő Magyarországgal volt megbízva, és a magyar zászló mindig ott volt az íróasztalán Indiában. Még abban az évben elindult egy kezdeményezés, hogy a világ 108 országában sajtótájékoztatót tartsanak a kollektív tudatemelő módszerről. 1986. augusztus 15-én lett megtartva ez a sajtótájékoztató, és János egyenesen Indából repült Budapestre erre az alkalomra. Végre 30 év után itthon is láthatta rokonait és barátait.

Ő volt az egyetlen ember, aki a vasfüggöny mögött tartott ilyen sajtótájékoztatót. Több magyar újságcikk jelent meg, és egy rádióinterjú is készült vele. A rendszerváltozás előtt, egy szemtanú szerint, a Nemzeti Galériában egy fekete-fehér fotó kiállítás volt a sajtótájékoztatón készült képekkel. Viccesen az egyik fotó alatt az állt, hogy „Szász János Amerikából jött szakszervezeti vezető”. János sokat nevetett ezen a tituluson.

1990-ig volt tagja a Purusha csoportnak, amely New York államban, és Ontario államban tartózkodott és meditált. János 1990 decemberében véglegesen

hazaköltözött. Visszakapta magyar állampolgárságát, és az állam kárpótolta a politikai fogolyként töltött idejét.

Őt más külföldről visszatérő magyarokkal ellentétben nem nagyon érdekelte az üzlet. Szent célja a nagy meditáció csoport létrehozása volt. Budapesten élt, és az akkor éppen alakuló magyarországi Transzcendentális Meditáció szervezetet segítette sok mindenben, mindenféle díjazás nélkül – inspiráló szerepe lett neki. Reménye az volt, hogy hamarosan megvalósul a külföldiek által ígért csoportos meditációnak szánt ingatlan projekt.

Ennek hiányában 1993-ban kísérletet tett, hogy hazai szervezéssel létrehozzon egy nagy meditáció csoportot, ahol több száz ember meditált volna egy helyen. Meg volt győződve arról, hogy a rendszerváltozás jó irányba fordulna, ha egy ilyen csoport működne Budapesten. Élete végéig fájt neki, hogy a külföldiek nem engedték meg neki ennek a megszervezését. Fájt neki, ami történt a rendszerváltozás körül, és hogy kétszer annyi fiatal hagyta el az országot, mint 56-ban.

1995 nyarán fiával együtt létrehozta Budapesten a Thököly úti TM központot, amely 2002-ig működött. Tanári fizetés nem volt, nonprofit módon működött az egész, hogy minél többen megismerjék a meditációt. A központ több mint 1700 embert tanított meg meditálni. Fő időszakában havi 50-90 ember vett részt a tanfolyamokon.

2004-ben lemondta az amerikai állampolgárságát, mivel nem értett egyet annak az országnak a külpolitikájával. 1990 után egyetlen egyszer se ment vissza USA-ba, mert Ő magyar volt, aki 1956-ban kikényszerült külföldre, és végre haza tért.

2004-ben a mester kinevezte Őt országos „nemzeti” vezetőnek. A vezetésének első 15 napjában részt vett, és támogatólag lépett fel egy nagy meditációs csoportot létrehozó kezdeményezésben, amely stabil, fenntartható módon működhetne. A mag el lett vetve. János vezetése alatt mindenkit inspirált a meditációs csoport létrehozására. János, aki hajdanán „A Hazáért” nevű szervezet tagja volt, mindig a nemzeti érdeket helyezte előtérbe, és az alá rendelt mindent az életében. Az üzenete az volt, hogy nemzeti érdek megkívánja, hogy egy pár ezer főből álló állandó meditációs csoport létezzen az országban, amely megvédi a nemzetet a külső behatolók ellen.

Maharishi 2008-ban elhunyt, és János 72 éves korában nyugdíjba vonult Zala megyében. Ebben az időszakban dolgozott egy könyvön, amely kötődik az ősmagyarsághoz, az őszindiai mítoszokhoz, egy bizonyos szanszkrit szóhoz, és az emberi tudathoz. A mestere adta neki ezt a feladatot 2004 után.

János az élete utolsó 6 évében is sokat beszélgetett fiával, akit nagyon szeretett. Sokszor sétáltak Budapesti és Zalai erdőkben és faluk közt. Minden lényeges dolgot megbeszéltek, köztük az életet és a változást is. Egy csepp félelem nem volt benne: 1956 után minden nap egy ajándék volt neki. Olyan célokért élt, ami nagyobb volt ő nála.

2016 szeptemberében János elájult, és percekre leállt a tüdeje. A tartós oxigén hiány miatt intenzív memória és egyensúly zavarai lettek. Hónapokig tartott, mire képes volt kicsit felkelni és sétálni. Beszéde gyorsabban javult, de memóriájának javulásában nem volt nagy előrelépés. Fia minden nap meglátogatta, segített neki újra sétálni. Sokat beszélgettek. Hosszan és érzelmesen búcsúztak el egymástól. A rokonság és barátai látogatásai is sokat jelentett Jánosnak.

Szabó Attila 56-os bajtársa „A Hazáért” tagja, és gyermekkori barátja szinte minden hétvégén meglátogatta Öt.

2017 júliusa után egészsége elkezdett erősen romlani és ismét képtelen volt járni. A séta hiányában felgyorsult a változás. 2017. október 19-én délelőtt fia látta utoljára, majd délután 14:30-kor békében és egy csepp kis mosollyal János elhunyt. Csodálatos napot választott a távozásra, a védikus naptár szerint ez a Diwali, a fény ünnepe, amikor az a szokás, hogy mécseket gyújtanak este az újhold alkalmával. Akkor este nagyon sok mécses égett idősebb Szász János fényképe előtt.

János számos kitüntetést kapott élete során:

- 1991. október 23-án a Magyar Köztársasági Elnöktől az 1956-os emlékérmét
- 1994. október 23-án a Magyar Politikai Foglyok Szövetségtől a Házáért Érdemkeresztet
- 1999 novemberében a Magyar Miniszterelnöktől a Szabadság Magyarorszáért Emléklapot
- 2006. október 23-án a XVII. kerületi Polgármestertől az 1956-os Emlékplakett és Emlékérmét
- 2006. október 23-án a Rákosmenti 56-os Alapítványtól a Jubileumi Emlékérmét
- 2010. november 4-én a Magyar Honvédelmi Minisztertől a Nemzetőr jelvényt és karszalagot
- 2012. október 23-án a Magyar Politikai Foglyok Szövetségtől a Forradalmunk Világító Lángja Emlékérmét

- 2011. december 27-én a MERU Maharishi Európai Kutató Egyetemtől, a M.S.C.I Kreatív Intelligencia Tudományának mesteri diploma fokozatát

Mély fájdalommal búcsúznak

- Fia, Szász János
- Nővére, Tem Irén
- Sógora, Tem Miklós
- Unokaöccse, Tem Miklós és felesége Ági, gyermekeik Dóri, Miklós
- Unokaöccse gyermekei Dani, Balázs, és édesanyjuk Julika, és édesanyja Julika néni.
- Elhunyt Unokaöccse gyermekei Laci, Bogi és az édesanyjuk Erika
- Rákoscsabai gyermekkori barátai, Szabó Attila és felesége Mária, Pihe Katalin és Valika
- Rákoscsabai barátai és ismerősei
- Pofosz, Magyar Politikai Foglyok Szövetsége, és az 56-os Hagyományőrök
- A Transzcendentális Meditáció Tanárok
- A magyarországi meditálók

Ez az elmúlt élet megőrzi a maga valóságát, jelentőségét és értelmét. Ez könnyen jelenthet kárpótlást a legsúlyosabb halál esetén is.

A fájdalom csak nagyon lassan fog oldódni, de az egymás iránti szeretet segít. Az a szeretet, mely erőtlenségében lesz hatalmas azokban, akiknek erre nagyon nagy szükségük van. Erőt kívánok Önöknek, abból a hitből merített erőt, hogy bár egy ilyen ember életének van ugyan kezdete, de vége nincs.

Hiszen:

„Nem múlnak el Ők, kik szívünkben élnek,

Hiába szállnak árnyak, álmok, évek,

Ők itt maradnak bennünk csendesen még.

Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”